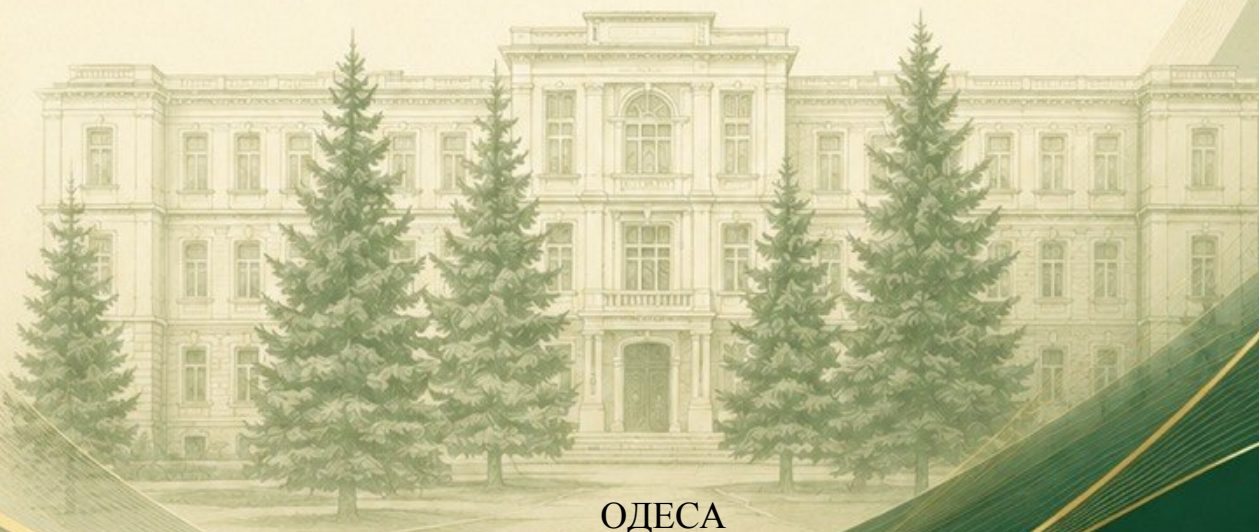

Міністерство освіти і науки України
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
Південноукраїнський центр професійного розвитку керівників та фахівців
соціальної сфери

«ТРАНСФОРМАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ: ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ, МЕТОДИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ»

*ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ КОНФЕРЕНЦІЇ
У МЕЖАХ ВСЕУКРАЇНСЬКОГО НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОГО ПІДВИЩЕННЯ
КВАЛІФІКАЦІЇ (СТАЖУВАННЯ)
6 червня 2026 року*

ОДЕСА

DOI: <https://doi.org/10.24195/Zbarska2026>

УДК: 378:159.955:376.37

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ:

Койчева Тетяна Іванівна – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки, в.о. першого проректора з навчальної та науково-педагогічної роботи.

Листопад Олексій Анатолійович – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри дошкільної педагогіки.

Музиченко Ганна В'ячеславівна – проректор з наукової роботи, доктор політичних наук, професор, професор кафедри політичних наук і права Університету Ушинського.

Соколова Ганна Борисівна – доктор психологічних наук, професор, професор кафедри спеціальної та інклюзивної освіти, директор Навчально-наукового інституту фізичної культури, спорту та спеціальної освіти.

Черненко Наталія Миколаївна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри освітнього менеджменту та публічного управління.

*Рекомендова вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(протокол №15 від 25 червня 2026 р.)*

Рецензенти:

Форосян Ольга Іванівна – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри спеціальної та інклюзивної освіти.

Литовченко Світлана Віталіївна – доктор педагогічних наук, професор, завідувач відділу освіти дітей з порушеннями сенсорного розвитку, Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України.

«Трансформація освітнього процесу в закладах вищої освіти: інноваційні підходи, методи та технології навчання»: збірник матеріалів конференції у межах всеукраїнського науково-педагогічного підвищення кваліфікації (стажування). Одеса : Університет Ушинського, 2026. 167 с.

До збірника увійшли матеріали Всеукраїнської науково-методичної конференції, присвячені актуальним питанням трансформації освітнього процесу в закладах вищої освіти, упровадженню інноваційних підходів, методів і технологій навчання, а також сучасним практикам у спеціальній освіті, логопедії та інклюзивному навчанні.

У представлених матеріалах науковці висвітлюють теоретичні й практичні аспекти модернізації освітнього середовища, розглядають ефективні форми організації навчання у ЗВО, аналізують можливості застосування інноваційних педагогічних технологій та окреслюють сучасні підходи до роботи в умовах спеціальної й інклюзивної освіти.

Відповідальність за зміст матеріалів несуть їх автори.

5. Король А. Особливості організації роботи логопеда у закладі освіти в умовах воєнного стану. *Педагогічний дискурс*, випуск 37, 2025. С. 116-122. <https://ojs.kgpa.org.ua/index.php/peddiscourse/article/view/1261>

6. Хайленко Н. В. Сторінка вчителя-логопеда. *КУ «Інклюзивно-ресурсний центр» Мішково-Погорілівської сільської ради: ве-сайт*. <https://inklyuzivno-resursnij-tsentr-vitovskoji-rajonnoji-radi.webnode.com.ua/storinka-vchitelya-logopeda-khajlenko-n-v/>

7. Швець О.І., Швець Б.Б. Специфіка організації роботи логопеда в навчально-реабілітаційному центрі. Проблеми сучасної психології: Збірник наукових праць К-ПНУ імені Івана Огієнка, Інституту психології ім. Г.С.Костюка НАПН України Випуск 14. 2011. С. 847-848.

СУЯТИНОВА Катерина Євгенівна

ЕТИКА ВЗАЄМОДІЇ З РІЗНИМИ ЛЮДЬМИ В СУЧАСНОМУ ОСВІТНЬОМУ ТА СОЦІАЛЬНОМУ ПРОСТОРИ

У контексті глобалізації та впровадження інклюзивних стандартів в Україні, етика взаємодії стає фундаментом професійної компетентності педагога. Необхідність розробки чітких етичних орієнтирів зумовлена зростанням соціальної різноманітності та викликами, що постають перед фахівцями при роботі з особами з особливими освітніми потребами (далі – ООП), представниками різних культурних та вікових груп.

Мета – теоретично обґрунтувати ключові принципи етичної взаємодії з різними категоріями осіб та визначити механізми забезпечення безбар'єрного комунікативного середовища.

Теоретико-методологічним підґрунтям дослідження етики взаємодії є філософська концепція суб'єкт-суб'єктного підходу та правозахисна модель інвалідності, закріплена в Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю.

Сучасний вектор розвитку українського суспільства орієнтований на європейські цінності демократії, гуманізму та соціальної справедливості. Тому особливої ваги набуває розбудова безбар'єрного середовища, що зафіксовано в Національній стратегії зі створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року. Проте забезпечення доступності не обмежується лише архітектурними чи технічними рішеннями. Наукове осмислення етики взаємодії базується на філософії людиноцентризму та концепції соціальної інклюзії. Етична взаємодія передбачає перехід від медичної моделі сприйняття людської різноманітності до соціальної та правозахисної, де відмінності між людьми розглядаються як природна частина людського досвіду. Таким чином, етика

взаємодії виступає внутрішнім регулятором поведінки особистості, що базується на безумовному визнанні самоцінності та гідності кожної людини.

Аналіз наукових джерел та сучасних суспільних практик дає можливість виділити нам декілька основних принципів етичної взаємодії з різними категоріями осіб:

1. Принцип автономії та самодетермінації особистості. Будь-яка взаємодія має будуватися на визнанні права людини самостійно приймати рішення, визначати власні потреби та межі прийнятної допомоги. Етичною помилкою у спілкуванні часто є прояв надмірної опіки, який нівелює суб'єктність особи. Допомога має пропонуватися ненав'язливо та надаватися виключно після отримання чіткої згоди.

2. Принцип толерантності та недискримінації. Передбачає свідому відмову від оціночних суджень, стереотипного сприйняття чи стигматизації індивіда на основі його фізичних, ментальних, вікових чи соціальних ознак.

3. Принцип лінгвістичної коректності («First-person language»). Мова є потужним інструментом формування суспільної свідомості. Використання концепції «Людина – на першому місці» акцентує увагу на особистості, а не на її діагнозі, статусі чи особливостях. Цей механізм детально формалізовано у «Довіднику безбар'єрності» – посібнику з толерантної взаємодії, створеному за ініціативи першої леді О. Зеленської. Дотримання цього принципу вимагає вилучення з наукового та публічного дискурсу некоректних, жалісливих або дискримінаційних термінів.

Для практичної реалізації зазначених принципів у сучасному просторі необхідно впроваджувати дієві механізми забезпечення безбар'єрного комунікативного середовища. Серед них визначальними є:

- Інформаційно-просвітницький механізм: системне проведення тренінгів, семінарів та круглих столів із метою підвищення рівня інклюзивної компетентності та деонтологічної культури громадян, педагогів і студентів.

- Технологічний механізм (Універсальний дизайн та АДК): забезпечення доступності інформації через упровадження засобів альтернативної та додаткової комунікації (АДК) – піктограм, карт-символів, жестової мови, аудіодескрипції, а також адаптацію текстів до формату Easy-to-read (легке читання) для осіб із ментальними або інтелектуальними порушеннями.

- Організаційно-методичний механізм: розробка та впровадження у закладах вищої освіти спеціалізованих навчальних курсів із професійної етики, деонтології в інклюзивному середовищі та практик безбар'єрності, що дозволить готувати майбутніх фахівців до роботи в умовах різноманітності суспільства.

- **Висновки.** Таким чином, теоретичне обґрунтування етики взаємодії доводить, що вона є фундаментальним критерієм гуманізації сучасного соціопростору. Ключові принципи (автономія особистості, толерантність, мовна коректність) вимагають практичного підкріплення через комплексні

механізми – від технологічних рішень універсального дизайну в комунікації до трансформації освітніх програм. Створення безбар'єрного комунікативного середовища є базовою умовою для подолання соціальної відчуженості та забезпечення рівних прав усіх членів суспільства.

Список використаних джерел:

1. Національна стратегія зі створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 14 квітня 2021 р. № 366-р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-nacionalnoyi-s-a366r>
2. Довідник безбар'єрності : складник безбар'єрності як нової суспільної норми, створений за ініціативи Олени Зеленської. Електронний ресурс. URL: <https://bf.in.ua/>
3. Конвенція ООН про права осіб з інвалідністю : Ратифіковано Законом України № 1767-VI від 16.12.2009. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_g71#Text
4. Колупаєва А. А., Таранченко О. М. Інклюзивна освіта: від теорії до практики : монографія. Київ : Атом, 2019. 310 с.

ЯРЕМА Зінаїда Миколаївна

НЕЙРОЛІНГВІСТИЧНИЙ ПІДХІД ДО РОЗВИТКУ МОВЛЕННЕВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ

Рівні мовленнєвої діяльності (за О.О. Леонтєвим).

1. Мотиваційно- спонукальний рівень .

Це найвищий психологічний рівень , пов'язаний із причиною виникнення мовлення. Тут формується потреба у спілкування , мотив мовлення , комунікативний намір .

1. Смысловий рівень .

На цьому етапі формується зміст висловлювання . Відбувається відбір інформації , побудова задуму висловлювання , перехід від мотиву до думки , формування внутрішнього мовлення .

2. Мовний рівень .

Тут думка переводиться у мовну форму. Цей рівень включає добір слів, граматичне оформлення , синтаксичну побудову речення , фонетичне оформлення.

3. Фонаційний.

Тут відбувається робота мовного апарату , вимова звуків , інтонація , темп мовлення.

Основні етапи роботи в логопедії та інклюзивному навчанні

1. Діагностичний .

Пакушина Людмила Зіновіївна Ролі вчителя-логопеда у сучасному українському інклюзивному освітньому середовищі	147
Суятинова Катерина Євгеніївна Етика взаємодії з різними людьми в сучасному освітньому та соціальному просторі	150
Ярема Зінаїда Миколаївна Нейролінгвістичний підхід до розвитку мовленнєвої діяльності дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання	152